

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: 308/2010/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

41/2011. (II. 23.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) a **panaszos**¹ 2010. június 9-én előterjesztett **panaszát** a 2011. február 23-án megtartott zárt ülésén született állásfoglalását

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

1) A panaszos 2010. július 9-én, postai úton terjesztett elő panaszbeadványt a Testülethez, amelyben az alábbiakat adta elő. 2010. június 29-én a (...) Egyesület nevében egyeztető tárgyalást tartott a korábban bejelentett rendezvényükkel kapcsolatban. Az itt jegyzőkönyvezettek szerint 2010. július 4-én a tervezett tiltakozó rendezvény Budapesten, az V. kerület Erzsébet téren, 17 órától kívánták megtartani. A „gyülekező” időpontját a panaszos 15 órától kezdve határozta meg.

2010. július 4-én, a rendezvény kezdete előtt 15 perccel azonban – a panaszbeadvány szerint – felfegyverkezett rohamrendőrök „masíroztak be” két alkalommal a békés gyülekezők közé, megfélemlítő és provokációs céllal. Több embert fellöktek, egyeseket – köztük két országgyűlési képviselőt – könnygázzal lefújtak, egy személyt pedig „brutálisan bántalmaztak és elvittek.” A panaszos említ két rendőrt, akik a vele való egyeztetésre voltak kijelölve, ők azonban ezen rendőrségi akció előtt nem közöltek vele semmit, és a rendezvény „ilyen súlyos megzavarására” az intézkedés után sem tudtak magyarázatot adni. A panaszos idézte a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény (a továbbiakban: Gytv.) 11. §-át, amely szerint:

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

„(1) A rendezvény rendjének biztosításáról a szervező gondoskodik. (2) A rendőrség és más arra illetékes szerv a rendezvény rendjének biztosításában a szervező kérésére közreműködik, a rendezvényt megzavaró személyek eltávolításáról intézkedik.” Utalt a panaszos arra is, hogy a rendőrség utólagos indokolása szerint azért félemlítették meg a rendezvényre érkezőket, mert „tisztázatlan eredetű zöld pólókat kerestek”, és egy ilyen ruhát viselő személyt véltek felfedezni a megjelentek között. A panaszos szerint ez hazug indokolás, és egyébként sem elegendő egy alkotmányosan védett alapvető jog ilyen súlyos korlátozására. Ráadásul – a panaszos leírása alapján – nem is azt a személyt emelték ki a rendőrök, akit eredetileg „kiszemeltek”, hanem egy, a brutális rendőri fellépés ellen védekező fiatalembert, akit az intézkedés során súlyosan bántalmaztak is.

2) Előadta továbbá azt is, hogy a rendezvény közelében, az V. kerület József Attila utca felől rohamosztagosok sorakoztak fel, és „intézkedést akartak kezdeményezni a békésen álldogálókkal szemben”, mert egyesek védősisakot és gázálcot viseltek. Az ezen akciót „vezénylő” rendőr és a helyszínparancsnok azonosító számait a panaszos fel is tüntette. A rendőri erőket a panaszos többszöri kérésére sem vonták vissza, „össze-vissza hazudoztak valamilyen szabálysértés elkövetéséről.” Végül csak két országgyűlési képviselővel való hosszas alkudozás után voltak hajlandóak a rendőrök a rendezvénytől távolabb állni.

A panaszos idézte a Gytv. 14. § (1) bekezdését, amely szerint: „Ha a gyülekezési jog gyakorlása a 2. § (3) bekezdésében foglaltakba ütközik, vagy a rendezvényen a résztvevők fegyveresen, illetőleg felfegyverkezve jelennek meg, továbbá ha bejelentéshez kötött rendezvényt tiltó határozat ellenére tartanak, a rendőrség a rendezvényt feloszlatja.” Mivel álláspontja szerint ilyen jellegű cselekményekre nem került sor, így feloszlásra nem is volt lehetőség, a fent írt intézkedésre pedig főleg nem, legfeljebb ha a panaszos külön kérte volna ezt a rendőrségtől.

E cselekményekkel – a panaszos álláspontja szerint – a rendőrség megsértette az ő, mint a rendezvény szervezője és résztvevője alapvető jogait. Végül két, az interneten elérhető videofelvételre is hivatkozott, mint amelyek a történeteket igazolhatják.

II.

A panasz kivizsgálása során – a tényállás pontosabb megismerése érdekében – a Testület felvilágosítás-kéréssel fordult az Országos Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: ORFK) Ellenőrzési Szolgálat vezetőjéhez, és megküldeni kérte az intézkedésekkel kapcsolatos rendőrségi dokumentumokat, illetve konkrét kérdésekkel kapcsolatban a Rendőrség álláspontját. A rendelkezésre bocsátott dokumentumokból az alábbiak állapíthatók meg.

1) Budapest Rendőrfőkapitányának 2010. július 1-jén kelt, fokozott ellenőrzést elrendelő egyedi utasítása az alábbiakat tartalmazza.

A Rendőrfőkapitány a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 30. § (1) és (3) bekezdése alapján Budapest teljes területére fokozott ellenőrzést rendelt el 2010. július 4-én 0 órától 24 óráig. Az idézett törvényhely és a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 73. § (6) bekezdése és 103. § (11) bekezdése alapján a fokozott ellenőrzés végrehajtását pontosabban úgy határozta meg, hogy ez alapján a feladat végrehajtásába beosztott rendőri állomány a fokozott ellenőrzés keretében figyelemmel kíséri a rendezvényre érkezőket, a helyszínen tartózkodókat, megakadályozza az esetleges jogsértések kialakulását;

ennek keretében igazoltatásokat, ruházat, csomag és jármű átvizsgálásokat hajt végre. A központi biztosításba beosztott egyenruhás rendőri állomány pedig az Rtv. 13. §-a alapján, illetve kérésre közreműködik az esetlegesen megbomlott rend helyreállításában, jogsértés esetén végrehajtja a szükséges intézkedést.

Az Indokolás szerint egy magánszemély Budapestre, az V. kerület Erzsébet térre, valamint a Felvonulási tér – Andrásy út – Bajcsy-Zsilinszky út – Hajós utca útvonalra az említett napra demonstráció megtartását jelentette be, amely rendezvényen várhatóan jelentős számú ember jelenik meg. E tömegrendezvény biztosítása, illetve a gyülekezési joggal élők és a járókelők biztonságának garantálása érdekében a főváros területén indokolt a személy- és gépjárműforgalom fokozott ellenőrzése. Ezt követően az Indokolás tartalmazza az Alkotmány, illetve az Rtv. azon vonatkozó rendelkezéseit, amelyek szerint a rendőrség alapvető feladata a közbiztonság, közrend védelme, valamint amelyek a fokozott ellenőrzésre és annak elrendelésére vonatkoznak, illetve hivatkozik az Alkotmánybíróság következetes gyakorlatára is, amely szerint az alapvető jogok tiszteletben tartása nem merül ki abban, hogy az államnak tartózkodni kell azok megsértésétől, hanem magában foglalja azt is, hogy gondoskodnia kell az érvényesülésükhöz szükséges feltételekről, márpedig ebből az következik, hogy a hatóságnak szükség esetén akár erő alkalmazásával is biztosítani kell a jogszerűen tartott gyűlések lebonyolítását, illetve megakadályozni, hogy azt mások megzavarják.

2) A Budapesti Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: BRFK) Rendészeti Szervek Bevetési Főosztály Bevetési Osztályát vezető r. őrnagy 2010. augusztus 3-án kelt jelentése az alábbiakat tartalmazza.

A 2010. július 4-ei eseményekkel kapcsolatban a feladatban résztvevő rendőri erő a biztosítási terv alapján látott el szolgálatot. A jelentés megnevezte a biztosítás parancsnokát, a helyszínparancsnokot valamint annak helyettesét. A rendezvény kapcsán, a biztosítási feladatok idejére Biztosítási Törzslet állítottak fel a RIK épületében, amely felé a rendezvényt megelőzően telepített kamerák on-line közvetítették a rendezvény és környezetének képeit. A Törzsben jogi alcsoport is működött, amely folyamatosan elemezte és értékelte a közvetített képeket. Ennek során megállapították, hogy egy személy a rendezvény helyszínén bűncselekményt követett el, ezért az ő elfogására a biztosítás parancsnoka utasítást adott. Az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pontja alapján az elfogásra és a kiemelésre a BRFK Bevetési Főosztály Bevetési Osztály alosztályvezetője – egy r. hadnagy –, és egy négy fős mobil csoport került kijelölésre. A kiemelés, illetve megghiúsulásának körülményeit e r. hadnagy jelentése tartalmazza. Az akció során egy másik személyt fogtak el a rendőrök, mert ő a r. hadnagy sérelmére hivatalos személy elleni erőszak büntettét követte el. A vegyi eszköz alkalmazásának körülményeiről szintén egy másik jelentés – a BRFK Bevetési Főosztály Bevetési Osztály I. Alosztály csoportvezetőjének jelentése – szól részletesen, az Rtv. 49. § a) pontjára hivatkozással.

A jelentés arra is kitért, hogy az eredetileg bűncselekményt elkövető személy elfogása azért hiúsult meg, mert az őt körülvevő, egyforma ruházatot (terepszínű nadrág, bakancs, zöld póló) viselő csoport tagjai kezdetben passzívan, majd aktívan akadályozta a rendőri intézkedést. Ez az egyenruhát viselő, kb. 10 fős csoport folyamatosan menekítette a célszemélyt a rendőri intézkedés elől. A csoport tagjai egyforma ruházatukat uniformis jelleggel viselték, magatartásuk, megnyilvánulásuk, viselkedésük betiltott társadalmi szervezethez tartozást sejtetett.

A rendezvény során az V. kerület Erzsébet tér József Attila utcai részénél a résztvevők 4-5 soros alakzatba kezdtek összeállni, több személy sisakot és gázálcot is viselt. Ennek következtében a rendezvényre érkező személyek nem tudtak keresztülmenni az alakzaton, hanem annak megkerülésére kényszerültek. Ezt látva egy r. alezredes és egy r. törzssászlós az alosztály egységével figyelmeztette az alakzatban állókat, hogy e magatartásuk alkalmas lehet az egyes szabálysértésekről szóló 218/1999. (XII. 28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Szabs. rendelet) 10/C. §-ában foglalt felosztott társadalmi szervezet tevékenységében való részvétel szabálysértést. A jelentés utal rá, hogy a Magyar Gárda társadalmi szervezetet felosztató ítélet indokolásában szerepel az alakzatban, parancsszavakra történő mozgás, amely alkalmas lehet a félelemkeltésre. Az említett figyelmeztetést a r. alezredes a panaszosnak mint szervezőnek is megadta, aki azt tudomásul vette, egyéb rendőri intézkedésre azonban nem került sor.

3) A BRFK Rendészeti Szervek Bevetési Főosztály Bevetési Osztály I. Alosztály egy r. főtörzssászlósa és egy r. főtörzsőrmestere által 2010. július 4-én készített közös jelentés az alábbiakat tartalmazza.

A jelentés elfogás végrehajtásáról és kényszerítő eszköz alkalmazásáról szól egy a rendezvényen résztvevőként jelenvolt személlyel szemben, akit az Rtv. 29. § (1) bekezdés első fordulata alapján igazoltattak, a 31. § (1) bekezdése alapján mint személyi szabadságában korlátozott személyt átvizsgáltak, majd a 33. § (1) bekezdés a) pontja alapján mint bűncselekmény elkövetésén tetten ért személy elfogtak. E személlyel szemben az Rtv. 47. §-a alapján testi kényszerít és a 48. § d) pontja alapján – ellenszegülése megtörése érdekében – bilincset is alkalmaztak, amely az említett napon 16 óra 50 perctől 17 óra 15 percig tartott, és a Szolgálati Szabályzat 60. § (4) bekezdés b) pontja alapján a kezek előre illetve hátra bilincselésével történt. E személynek sérülései is keletkeztek a jobb térdén és csuklóján, ezért kórházi ellátásban részesült. Anyagi kárt nem okozott az intézkedés.

Az esemény rövid leírása szerint a rendőrök a biztosítási terv alapján láttak el szolgálatot az említett napon 11 órától Budapest területén. Kb. 16 óra 30 perckor utasítást kaptak, hogy öltözzenek védőfelszerelésbe, és haladéktalanul menjenek az V. kerület József Attila utca és Hercegprímás utca kereszteződéséhez, majd ott vegyék fel a kapcsolatot az alosztályvezető r. hadnaggyal, mivel egy személy ki kell emelni az V. kerület Erzsébet téri rendezvényről. A r. hadnagy a helyszínen tájékoztatta őket, hogy egy személy bűncselekményt követett el, ezért kell őt kiemelni, amely egy mobil csoporttal fog történni, az ő irányítása alatt. Ezen eligazítást követően a rendőrök megkezdték a feladat végrehajtását: kettes oszlopban bevonultak a rendezvény helyszínére, és a rádión kapott információk alapján a nagyszínpad mögötti részhez mentek, ahol a célszemély tartózkodott. Itt egy kb. 20-30 fős csoport volt, akik a rendőröket meglátva tömött sorokba rendeződve eléjük álltak. A r. hadnagy a csoporthoz lépve közölte, hogy a célszeméllyel szeretne beszélni. A rendőrök észlelték, hogy a célszemély eközben a több soros tömeg mögött várakozik. A r. hadnagy ezt követően felszólította a csoportosulást, hogy nyissanak utat a rendőröknek. E felszólítás nem vezetett eredményre, ezért a r. hadnagy megismételte, közben azonban azt észlelték, hogy a célszemély egy kb. 10 fős „gyűrűben” megindult az ellenkező irányba. A kiemelés eredményes lefolytatása érdekében a r. hadnagy kiadta a „Tisztíts!” vezényszót, melynek végrehajtását meg is kezdték a rendőrök, de az előttük lévő tömeg elkezdte visszafelé tolni őket. Ekkor a rendőrök is megbontották alakzatukat, és a fellazult tömegen, valamint egyéb tárgyakon (tereptárgyak, aggregátorok, fák) keresztül próbálták a célszemély közelébe jutni. Az egyik rendőr egy fát megkerülve látta, amint a – jelen jelentésben említett – intézkedés alá vont személy egy fa és egy aggregátor között a földön fekszik, és a r. hadnagy karját fogja, miközben az rajta feküdt. Miután a r. hadnagy megkísérelte visszanyerni egyensúlyát,

közölte, hogy ezt a személyt el kell fogni, mivel hivatalos személy elleni erőszak büntettét követte el. A rendőr az utasításnak haladéktalanul eleget tett, és társával együtt e személyhez lépett, őt felsegítették a földről, karjait hátra csavarták és megbilincselték. Miután jelezték, hogy a személy elvezetésre alkalmas állapotban van, a mobil csoport körkörös védelmében őt – előállító fogás alkalmazásával – egy előállító szolgálati járműhöz kísérték. A járműnél a rendőrök szemrevételezték az illetőt, és megállapították, hogy bal könyökén friss horzsolás van, amelyet saját elmondása szerint – a térdénél lévő horzsolással együtt – az intézkedés során szerezhetett. A r. főtörzszászlós e személlyel 16 óra 55 perckor közölte az elfogás okát és felvilágosította jogairól és kötelezettségeiről.

Az intézkedés után a rendőr felvette a kapcsolatot a r. hadnaggyal, aki elmondta neki, hogy a „Tisztíts!” vezényszó kiadását követően megpróbált utat törni magának a tömegen keresztül a célszemély felé, ekkor azonban egy személy megragadta a jobb karját és magával rántotta a földre az aggregátorok közé. A férfi fogásából megpróbált szabadulni, de közben érezte, amint az többször megrúgja, ezt azonban védőfelszerelése felfogta. Ezt követően a rendőr e személyt – utasításra – előállította a BRFK Vizsgálati Főosztály Gyorskocsi utcai objektumába, ahol az illetőt bü. orvos megvizsgálta, majd további vizsgálatokra kórházba tovább szállították. Az intézkedés alá vont személy kérdésre tagadta a neki felrőtt cselekményt, de az intézkedéssel szemben panaszt nem jelentett be. Megbilincselését követően e személy a rendőri intézkedésnek már alávetette magát. A kiemelésről videofelvétel készült.

A jelentéshez kapcsolódó parancsnoki véleményezés és kivizsgálás szerint az illetővel szemben történt rendőri intézkedések a hivatkozott törvényhelyek alapján jogszerűek és szakszerűek, az alkalmazott kényszerítő eszközök pedig jogszerűek, szakszerűek és arányosak voltak.

4) A rendőrség a Testület rendelkezésére bocsátotta a BRFK Rendészeti Szervek Bevetési Főosztály Bevetési Osztálya vezetőjének 2010. július 6-án kelt, „Szolgálati tapasztalatok” címmel készített iratát is, amely nem nyilvános minősítéssel lett ellátva.

5) A BRFK Rendészeti Szervek Bevetési Főosztály Bevetési Osztály I. Alosztály egy r. főtörzszászlósa által 2010. július 4-én készített jelentése az alábbiakat tartalmazza.

A jelentés lényegében megegyezik az Indokolás II. részének 3) pontjában ismertetett közös jelentéssel, a r. hadnaggyal szemben elkövetett cselekmény részleteit azonban az alábbiak szerint adja elő. A művelet végrehajtása során a r. hadnagyot a földre rántották, illetve több más rendőrt fellöktek. A r. hadnagy sérelmére hivatalos személy elleni erőszak büntettét elkövető személyt a helyszínen elfogták, a vele szemben alkalmazott személyi szabadságot korlátozó intézkedésről külön jelentés készült. „A továbbiakban már nem a célszemély elfogása, hanem a hiv. szem. elleni erőszak bcs. elkövetőjének előállítására és az intézkedő rendőrök testi épségének megóvása lett a cél.” Mivel a r. hadnagy a földön feküdt, a csoportvezető r. főtörzszászlós engedélyt adott a rendszeresített MK-9 típusú paprika spray használatára az Rtv. 49. § (1) bekezdés a) pontja alapján. Közben az elkövetővel közösen kör alakzatban a rendőrök elindultak kifelé a helyszínről, mozgásuk közben azonban többször feléjük támadtak a rendezvény résztvevői, megpróbálták az alakzatot megbontva az intézkedés alá vont személyt kiszabadítani. Az eredeti célszemély elfogása nem vezetett eredményre. A csoportvezető r. főtörzszászlós a paprika spray használatát rádión keresztül azonnal jelentette.

6) A BRFK Rendészeti Szervek Bevetési Főosztály Bevetési Osztályán szolgálatot teljesítő r. hadnagy 2010. július 4-én kelt jelentése az alábbiakat tartalmazza.

A r. hadnagy az említett napon 7 órától a biztosítási terv alapján látta el szolgálati feladatait, amikor 16 óra 30 perc körül utasítást kapott, hogy öltözzön védőfelszerelésbe, és haladéktalanul jelenjen meg az V. kerület József Attila utca és Hercegprímás utca kereszteződésénél, mivel egy személyt a rendezvényről ki kell emelni, mert az bűncselekményt követett el. A feladat végrehajtása előtt a r. hadnagy eligazítást kapott, amelyen megtudta, hogy a célszemély a nagyszínpad melletti füves területen található, innen kell őt kiemelni, és az övéhez hasonló ruházatot viselő személyekkel szemben is intézkedést kell kezdeményezni, őket is ki kell emelni. A jelentés felsorolja a feladat végrehajtásához rendelkezésre álló rendőri egységeket is. Mivel az utasítás alapján a feladat végrehajtását azonnal meg kellett kezdeni, a r. hadnagy a rendelkezésére álló rendőri csoportokkal bevonult a kb. 1000–12000 Magyar Gárda szimpatizáns által megtöltött térre. A nagyszínpad megtalálása után a közeli füves területen keresték a rendőrök a kiemelendő személyt, de őt itt nem találták, ezért – elérhető rendbiztos hiányában – a rendezvény egyéb területein kezdték őt keresni. Ekkor a r. hadnagy a nagyszínpad mögötti árnyékos-fás területen egy csoportosulást fedezett fel, így a csoporttal ott megjelent. Ide érkezve azt tapasztalta, hogy a célszemélyt egy kb. 30 főből álló, 5-6 soros gyűrű veszi körül, a gyűrű belső részénél álló személyek pedig összekapaszkodva védték a célszemélyt. A r. hadnagy megítélése szerint a rendőri erőfölény már ekkor sem állt fenn. A csoportosulást felszólították, hogy ne akadályozzák a rendőri intézkedést, valamint a célszemélyt is felszólította a r. hadnagy, hogy lépjen ki a gyűrűből. Ekkor azonban a gyűrű belső részében álló személyek megkezdték a célszemély menekítését. Közben a rendezvény résztvevői közül is egyre nagyobb számban gyűltek a már eredetileg is ott tartózkodó csoportosuláshoz. Ennek ellenére a rendőrök megkíséreltek a célszemély közelébe férközni, de az ott lévő személyek testükkel összezártak előttük, ezért a r. hadnagy kiadta a „Tisztíts!” vezényszót. A szűk terület nem tette lehetővé számukra, hogy a kettes oszlopból más alakzatba felfejlődjenek, és a vezényszó elhangzását követően az ott lévő személyek el is kezdték visszafelé tolni őket, ennek során azonban, az alakzatot megbontva, a rendőrök megkíséreltek a célszemély közelébe férközni.

Ekkor egy a r. hadnagy számára ismeretlen férfi a tonfát tartó jobb kezét megragadta, és hátra dőlve magával rántotta a r. hadnagyot. A kezét nem engedte el, a r. hadnagy pedig a szorításból nem is tudta kirántani, így kénytelen volt a férfival dulakodni a földön. Azt is érezte, hogy a férfi közben a sípcsontvédőjét rugdossa. A r. hadnagy megpróbált lábra állni, de ez nem sikerült neki, így a közelében lévő rendőröktől kért segítséget. Mivel az ismeretlen férfi magatartása aktív és támadó volt vele szemben, a két mellé kerülő rendőrtől azt kérte, hogy fogják le őt, mert hivatalos személy elleni erőszak büntetést követte el. Ennek a rendőrök eleget tettek. Ezt követően a r. hadnagy megkísérelte még a célszemélyt a tömegben felfedezni, de nem találta, ezért az intézkedés körülményeire is figyelemmel úgy döntött, hogy kivonja a rendőri erőt a tömegből.

A r. hadnagy megállapította, hogy a célszemélyt védő személyek mozgásából, a rendőrökkel szemben tanúsított passzív ellenszegülésből, és a rendőri egység parancsnokát ért támadásból ítélve ezek a személyek az ilyen szituációkra valószínűleg fel voltak készülve, ezt gyakorolták. A Hír TV híradójában látható felvételek alapján a célszemélyt 5-6 fő vette körbe, két fő törte az utat számára a tömegen keresztül, két fő a célszemélyt – felsőtestét megdöntve, kezüket rajta tartva – kísérte, egy-két fő pedig hátulról biztosította a menekülést. Ezzel kapcsolatban a r. hadnagy azt is megjegyezte, hogy tudomása szerint a gárdistáknak egy olyan személy tart kiképzést, aki korábban a Készenléti Rendőrség Terrorelhárító Szolgálatánál volt

vezető beosztású rendőr. A helyszínen a gárdisták által alkalmazott harcászati és taktikai eljárások leküzdése még megfelelő rendőri erőfölény esetén is komoly fizikai erőfeszítést igényelt volna. A r. hadnagy véleménye szerint a célszemély kiemelése akkor lehetett volna sikeres, ha 2-3 szakasznyi rendőrrel megtörténik a célszemély és az őt körülvevő személyek elszigetelése a rendezvény többi részétől, a célszemély körül gyűrűben álló személyeket egyesével felszólítják, hogy a jogszerű rendőri intézkedésnek ne szegüljenek ellen, majd őket egyenként előállítják. Amennyiben a feladatot nem azonnal kellett volna végrehajtani, valamint pontos információ rendelkezésre állt volna az illető tartózkodási helyéről és a körülötte tartózkodók létszámáról, néhány perccel később, több rendőri egység igénybevételével a célszemély kimentését meg lehetett volna akadályozni. A célszemély kiemelése az adott helyzetben erőszak alkalmazása nélkül nem volt lehetséges; megfelelő erőfölény hiányában ez csak paprika spray és rendőrbot aktív alkalmazásával lett volna elképzelhető, de a kimenekítést még ez sem feltétlenül tudta volna megakadályozni. A r. hadnagy javaslatot tett az EDR eszközök és a helyszínt figyelő rendőrségi kamerák aktívabb, célszerűbb használatára is a gyorsabb információáramlás érdekében. Mivel pedig a tömegben végrehajtott rendőri intézkedések során menetrendszerűen körbeveszik az intézkedő rendőröket, véleménye szerint célszerűbb lett volna az intézkedés közvetlen környezetét hermetikusan lezárni, ellenkező esetben minden rendőrré minimum egy-két tünető jut, és a rendőrségi gyűrű körül a tünetőkből egy spontán gyűrű alakul ki. Véleménye szerint azért tudták a rendezvény helyszínét komolyabb atrocitás nélkül elhagyni, mert a demonstrálóknak nem állt érdekében a rendőrök ellen további erőszak alkalmazása.

Összefoglalva álláspontját, a r. hadnagy szerint az ilyen esetekben a rendőri erőfölény, valamint az intézkedés helyszínének és közvetlen közelének lezárása feltétlenül végrehajtandó. Statikus tömeg esetén a kiemelést végrehajtó rendőri erőnek nincs lehetősége visszavonulásra, csak ha az ellenséges tömegen keresztül „kihátrál”. Az adott esetben a lehetőségeket csökkentette, hogy több oldalról a rendőröket üveg fal vette körül, elzárva a lehetséges távozási útvonalakat. Ha „biztonságos munkakörnyezet” nem áll a rendőrök rendelkezésére, kénytelenek figyelmüket több irányba megosztani, hiszen őket bármikor támadás érheti bármelyik oldalról. A kiemelés sikertelenségéért a r. hadnagy felelősségét elismerte, azonban véleménye szerint a szükséges feltételek – megfelelő rendőri erőfölény, célszemély hollétéről pontos információ, a körülötte állók létszámának legalább nagyságrendi ismerete – nem álltak fenn.

7) A rendőrség a Testület rendelkezésére bocsátotta a BRFK Rendészeti Szervek Bevetési Főosztály vezető r. ezredes, rendőrségi főtanácsos 2010 júliusában kelt, hivatalos személy elleni erőszakkal kapcsolatban kelt jelentését is, amely tartalmilag megegyezik a r. hadnagy előző pontban ismertetett jelentésével.

8) A rendőrség a Testület rendelkezésére bocsátotta a BRFK Rendészeti Szervek Bevetési Főosztály Bevetési Osztályán osztályvezető-helyettes r. alezredes 2010 július 4-én kelt jelentését is, amely tartalmilag megegyezik a r. hadnagynak az Indokolás II. rész 6) pontjában ismertetett jelentésével.

9) A Testület figyelembe vette a panaszos által hivatkozott két videofelvétel, valamint a rendőrség által rendelkezésre bocsátott négy videofelvétel tartalmát is. Ezekből az alábbiakat lehetett megállapítani.

a) A panaszos által elsőként hivatkozott, kb. egy perc hosszúságú videofelvételen az látszik, amint a rendezvény azon részéről, ahonnan a kiemelt személyt elvezették, kettes sorokban

kivonulnak a rendőrök, de az intézkedés alá vont személy, illetve a felvétel készítésének időpontja nem látható. A felvétel elején hangosbemondón arra hívták fel a tömeget, hogy hagyjanak utat a rendőröknek, ne provokálják őket, ki fognak menni. A rendőrök elvonulása közben az őket körülvevő tömeg végig kiabált és fütyült, egyéb atrocitás azonban a felvételen nem látható.

A második, kb. hat perces felvétel elején egy rendőr látható, aki – ha a jelenlévő tömeg nem fejezi be a „szabálysértést” – mindenkivel szemben egyenként intézkedést helyez kilátásba. A felvételen az is látható, hogy a nagy létszámú tömeg, amelyhez a rendőr beszélt, egyenruhában, alakzatban (sokan gázálarcban és rohamsisakban) felsorakozva áll az V. kerület Erzsébet tér József Attila utca és Hercegprímás utca sarkához közeli részén, a volt buszmegálló melletti járdán. Ezt követően feltűnik a felvételen a panaszos mint szervező, és a rendőr kiléte felől érdeklődik, miközben a beszélgetés helyszínére érkezik két országgyűlési képviselő is. A tömeg részéről elhangzik, hogy azért akarják igazoltatni a jelenlévőket, mert alakzatban állnak, mire a panaszos megkérdezi a rendőrtől, hogy ez milyen szabálysértés, melyik paragrafus melyik bekezdése. A rendőr erre a Szabs. rendelet 10/C. §-ára hivatkozott, majd a panaszos további kérdéseire – „hanyadik bekezdés” – a (2) bekezdést jelölte meg. A panaszos azt is megkérdezte tőle, hogy tudja-e, ez a bekezdés hogy szól, majd felhívta a figyelmüket arra, hogy ő a szervező, ne intézkedjenek, hagyják zavartalanul lefolyni a rendezvényt. Ekkor lépett közbe az egyik országgyűlési képviselő, a Nemzeti Jogvédő Szolgálat ügyvezetője, és bemutatkozás után azt kérdezte a rendőröktől, milyen intézkedést kívánnak foganatosítani. Elmondta, hogy egy bejelentett tüntetés folyik, amelyet nem tiltottak meg, jelenleg békésen zajlik, felfegyverkezett személyek nem voltak jelen, bűncselekményre nem hívtak fel senkit, ezért álláspontja szerint a rendőrök jogszerűtlenül járnak el, ha fel kívánják oszlatni. Egy időközben a helyszínre érkezett másik rendőr közben a panaszost és az országgyűlési képviselőt arról kérdezte, hogy milyen minőségében van ott jelen, majd ennek tisztázása után a szervezőhöz fordulva a gázálarcos „sorfal” megszüntetését kérte. Az országgyűlési képviselő ezt követően arról érdeklődött a rendőrtől, hogy mi tiltja azt Magyarországon, hogy emberek alakzatba álljanak föl. Majd a Fővárosi Ítéltábla ítéletére hivatkozva kifejtette, hogy álláspontja szerint öt feltételnek kell egyidejűleg fennállni ahhoz, hogy gárdistákról lehessen beszélni, ezt követően pedig megkérdezte a rendőrtől, hogy látott-e itt gárdistát. A rendőr a rendezvény békés jellegének megőrzése érdekében azt kérte ekkor ismételten, hogy a rendező útján a „sorfalat” szüntessék meg. Az országgyűlési képviselő közben többször elismételte, hogy nem fogja elveszíteni a rendezvény a békés jellegét, majd azt mondta, a sorfal azért van, hogy megakadályozza, hogy a rendőrök begázoljanak a tüntetők közé, és a nagymamákat, valamint a gyerekeket letapossák. Azt is mondta, hogy megelőlegezi a rendőröknek, hogy amennyiben ők távolabb állnak – a másik oldalra –, és a rendezvény megzavarása ellen garanciát tudnak adni, akkor nem lesz ilyen sorfal. A beszélgetés ezt követően arról folyt, hogy milyen távol álljanak a rendőrök, amely közben a rendezvényt bejelentő dokumentum is előkerült, illetve az országgyűlési képviselő azt közölte a rendőrrel, hogy itt egy Gytv. által védett rendezvény zajlik, amit nem tiltottak meg. Közben a szervező többször elismételte a rendőrök felé, hogy nem hallgatja meg őket, menjenek hátrébb, majd felszólította őket, hogy a jogsértő állapotot szüntessék meg. A r. alezredes ekkor felhívta a panaszos figyelmét, hogy garanciát vállalt arra, hogy mindenben együtt fog működni a rendőrséggel, a panaszos illetve az országgyűlési képviselő szerint viszont ez az együttműködés arra már nem terjed ki, hogy a rendezvény résztvevői milyen alakzatba álljanak. A rendőrök ekkor ismételten a sorfal megszüntetését kérték. A tömeg időközben énekelni kezdett, ezért a beszélgetés ettől kezdve nehezen érthető, de szóba került a sorfalban állók által viselt egyenruha kérdése is, valamint az országgyűlési képviselő felhívta a r. alezredes figyelmét, hogy a rendőrség itt végrehajtó szerepben van jelen, feladata a

rendezvény külső megvédése, a rendezvényt azonban jelenleg nem fenyegeti semmilyen külső beavatkozás veszélye. Mikor az alakzatban állás ismételten szóba került, a két országgyűlési képviselő azt kérte a r. alezredestől, hogy a jelen lévő rendőri állománnyal mutassa meg, milyen alakzatban kellene állnia a demonstrálóknak, hogy ez jogszerű legyen. Újabb rövid szóváltás után a rendőri erők végül hátrább vonulnak, de a r. alezredes még a szervezővel és az országgyűlési képviselőkkel maradt egyeztetni.

b) A rendőrség által a Testület rendelkezésére bocsátott első, kb. három és fél perces videofelvételen csak az látszik (hátról), amint rendőrök két sorban a rendezvény helyszínére behatolnak, ekkor dulakodás hangjai hallhatók, majd néhány másodperc múlva az a személy látható a rendőrök gyűrűjében, aki – a fent írtak alapján – a r. hadnagy álláspontja szerint őt megtámadta. A felvétel ezt követően az ő kiemelését és az előállító szolgálati járműhöz kísérését tartalmazza.

A második, egy perc hosszúságú rendőrségi felvétel elején semmi nem látható, csak a rendőrök lábai és háta, majd az előbb említett személy, megbilincselve.

A harmadik, kb. hat és fél perces felvételen a rendőrségi akció eleje látható, majd a rendezvény helyszínén, egy fa mellett néhány másodpercig látható az is, amint a r. hadnagy ráesik a fent írt személyre. Az ezt követő eseményeket a rendőr nem rögzítette, mert kameráját felfelé irányította, a következő, értékelhető képeken az említett személy már a fa mellett áll, a rendőrök gyűrűjében. Néhány másodperc múlva aztán megindulnak kifelé a rendőrök, kivezelve az említett személyt. A felvétel további részei a vele szemben történt további rendőri intézkedéseket rögzítették.

A negyedik megküldött – kb. fél perces – felvétel az MTV 1 híradójának egy részletét tartalmazza, amelyen szintén láthatók részletek az említett személy kiemeléséről, azonban látható egy más szemszögből készült felvétel is azalatt, amíg a rendőrök vele szemben intézkednek; még pedig az előtt a fa előtt, ahol az illető a r. hadnaggal dulakodásba keveredett (és ezért a többi rendőr is ezt az eseményt állta körül), egyenruhások egy csoportja a „Zár! Zár! Oda zár!” parancsszavakra félkörbe zárta, elszigetelte a rendőröket, hogy ne is tudjanak innen tovább menni.

10) A Testület a rendőrség által megküldött dokumentumok áttanulmányozása után ismételt felvilágosítás-kéréssel fordult az ORFK Ellenőrzési Szolgálatához, mert további pontosítások váltak szükségessé azon körülményekkel kapcsolatban, hogy a rendezvény helyszínéről kiemelt személyt milyen bűncselekmény elkövetésén érték tetten, ezt milyen magatartásával valósította meg, miért volt feltétlenül szükséges a tömegbe történő behatolás, tekintettel a rendelkezésre álló rendőri erőre és az intézkedés biztonságos végrehajtásának lehetőségére is; valamint a kapcsolattartásra kijelölt rendőrök hogyan tartották a kapcsolatot a panaszossal mint szervezővel, tudomásuk volt-e a kiemelés célzó rendőrségi akcióról, és ezt – a rendezvény rendjének biztosítására is tekintettel – közölték-e a szervezővel. A felvilágosítás-kérésre a rendőrség az alábbi dokumentumokat bocsátotta a Testület rendelkezésére.

a) A BRFK hivatalvezetőjének 2011. január 27-én kelt jelentése szerint Budapest Rendőrfőkapitánya Rendészeti Helyettese arról nyújtott tájékoztatást, hogy az említett rendezvény kapcsán a biztosítás parancsnoka adott utasítást a kiemelés és elfogás végrehajtására, a jogi szakcsoporttal történt konzultáció után, egyesülési joggal visszaélés bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt [a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) 212/A. §-ára hivatkozva].

A jelentés azt is tartalmazza, hogy a rendezvény megtartására irányuló bejelentéssel kapcsolatban a rendőri biztosítás eredményes végrehajtása céljából biztosítási terv készült, melynek minősítése 2020. július 1-jéig „korlátozott terjesztésű”, mivel az abban szereplő adatok érvényességi időn belüli nyilvánosságra hozatala, jogosulatlan megszerzése, módosítása vagy felhasználása, illetéktelen személy részére hozzáférhetővé tétele, valamint az arra jogosult számára hozzáférhetetlenné tétele megzavarja a rendőrség mint állami, közfeladatot ellátó szerv működési rendjét, feladat- és hatásköreinek gyakorlását, így közvetve a Magyar Köztársaság törvényben meghatározott érdekeit hátrányosan érinti. A biztosítás idején BRFK Csapatszolgálati Törzs működött, az ott készült eseménynapló és összefoglaló jelentés szintén „korlátozott terjesztésű”.

A Rendészeti Helyettes arról is tájékoztatást adott, hogy a vizsgált rendezvényen mely rendőrök látták el a rendbiztos feladatokat. A rendbiztosok eszerint a rendezvény előkészületeinek idején a szervező panaszossal felvették a kapcsolatot, egyeztették a rendezvénnyel kapcsolatos információkat, feladatokat. A kifogásolt rendőri intézkedésig a kapcsolattartás mind telefonon, mind személyesen folyamatos volt. A kiemelést követően a rendbiztosoknak egy alkalommal, telefonon sikerült felvenniük a kapcsolatot a panaszossal, aki elzárkózott a további együttműködéstől. Ezt követően a rendbiztosok felvették a kapcsolatot a Jobbik Jogsegélyszolgálat egyik tagjával, és a rendezvény végéig vele maradtak összeköttetésben. A rendbiztosok a rendezvény biztosítását végrehajtó rendőri erők parancsnokának alárendeltségében, az ő utasításai alapján látták el feladataikat; a kifogásolt rendőri intézkedés kapcsán nem kaptak sem felhatalmazást, sem utasítást arra a biztosítás parancsnokától, hogy arról a szervezőt tájékoztassák.

b) Budapest Rendőrfőkapitánya Rendészeti Helyettese a 2011. január 20-án kelt tájékoztató levelében az előző alpontban ismertetett tartalmú tájékoztatást adott, felhívva a figyelmet az Rtv. 12. § (1) bekezdésére, valamint az országos rendőrfőkapitány és Budapest Rendőrfőkapitánya által elrendelt fokozott ellenőrzésekre. Azzal kapcsolatban, hogy a rendbiztosok nem hívták fel a panaszos figyelmét a kifogásolt rendőri intézkedésre, azt is leírta, hogy „a rendbiztosok nem kaptak sem felhatalmazást, sem utasítást arra a biztosítás parancsnokától, hogy a szervezőt tájékoztassák az esetlegesen végrehajtásra kerülő rendőri intézkedésekről, valamint arra sem, hogy a szervező figyelmét felhívják arra, hogy az intézkedést kezdeményező rendőrök a rendezvényre történő behatolás békés és biztonságos lebonyolítása érdekében tegyenek meg minden szükséges intézkedést, tekintettel arra, hogy a rendezvény egésze nem veszítette el a békés jellegét, illetve törvényességét.”

c) A BRFK Rendészeti Szervek Bevetési Főosztály Bevetési Osztály mb. osztályvezető-helyettese 2011. január 19-én kelt jelentésében az előző alpontokban foglaltakkal azonos tartalmú tájékoztatást adott.

III.

A Testület megállapította, hogy a kifogásolt rendőri fellépés érintette a panaszos – mint a vizsgált rendezvény szervezője – gyülekezési szabadságát és tisztességes eljáráshoz való alapvető jogát.

1) A Testület elsőként a panaszos azon kifogását vizsgálta, amely szerint nem sokkal a rendezvény megkezdése előtt rendőrök hatoltak be a már összegyűlt résztvevők közé – a panaszos szerint megfélemlítő és provokatív céllal –, melynek során több embert fellöktek,

könnygázt is alkalmaztak, egy személy pedig „brutálisan bántalmaztak és elvittek”. A panaszos kifogásolta, hogy a rendbiztosok, akik a vele való egyeztetésre voltak kijelölve, e rendőrségi akció előtt nem közöltek vele semmit, és utólag sem adtak magyarázatot az indokára. Az Indokolás I. rész 1) pontjában írtak szerint a panaszos hivatkozott a Gytv. 11. §-ára is, valamint említette, hogy a rendőrség utólagos indokolása szerint azért történt a kifogásolt intézkedés, mert a rendőrök „tisztázatlan eredetű zöld pólókat kerestek”, és egy személyt ki akartak emelni. Ezt a panaszos nem fogadta el, és rámutatott arra is, hogy végül a rendőrök nem is azt a személyt állították elő, akit eredetileg „kiszemeltek”.

a) Az Rtv. 2. § (1) bekezdése szerint: „A Rendőrség védelmet nyújt az életet, a testi épséget, a vagyonszabadságot közvetlenül fenyegető vagy sértő cselekménnyel szemben, felvilágosítást és segítséget ad a rászorulóknak. A Rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.” A 11. § (1) bekezdése szerint: „A rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni, az előjárója utasításainak – az e törvényben foglaltak figyelembevételével – engedelmességgel, a közbiztonságot és a közrendet, ha kell, élete kockáztatásával is megvédeni.” A 12. § alapján: „(1) A rendőr a feladata teljesítése során köteles végrehajtani a szolgálati előjáró utasításait. Meg kell tagadnia az utasítás végrehajtását, ha azzal büncselekményt követne el. (2) A rendőr a szolgálati előjáró jogszabálysértő utasításának teljesítését – az (1) bekezdésben foglalt kivétellel – nem tagadhatja meg, de az utasítás jogszabálysértő jellegére, ha az számára felismerhető, haladéktalanul köteles az előjáró figyelmét felhívni. Ha az előjáró az utasítást fenntartja, azt az utasított kérelmére köteles írásba foglalva kiadni. Az írásba foglalás megtagadása vagy elmaradása az utasítást adó közvetlen felettesénél bejelenthető, e jog gyakorlásának azonban az utasítás teljesítésére nincs halasztó hatálya. (3) Ha a törvény rendelkezéseit a rendőr előjárója sérti meg, a rendőr közvetlenül az előjáró felettesénél, vagy ha a törvénysértést a rendőri szerv vezetője követi el, a rendőri szerv felettes szervénél, illetőleg a Rendőrség felügyeletét ellátó szervnél bejelentheti. A bejelentéssel megkeresett szerv vezetője a törvénysértést köteles kivizsgáltatni, és a bejelentőt a vizsgálat eredményéről, a tett intézkedésről – a bejelentés kézhezvételétől számított – 8 napon belül tájékoztatni. (4) A törvénysértés bejelentése miatt a bejelentőt hátrány nem érheti, az alaptalanul tett bejelentés esetén felelősségre vonás kezdeményezhető.” A 13. § (1) bekezdése alapján: „A rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülmény vagy cselekmény észlel, illetve illet a tudomására hoznak. Ez a kötelezettség a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálaton kívül is terheli, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van.” A Szolgálati Szabályzat ezt részletező 3. § (1) bekezdése szerint: „Büncselekmény vagy szabálysértés észlelése, valamint a közbiztonságot, a közrendet, az államhatár rendjét, a polgárok személyét vagy javait sértő vagy fenyegető veszélyhelyzet esetén, illetőleg ha illet tudomására, a rendőrt intézkedési kötelezettség terheli.” A 20. § további konkretizáló rendelkezései szerint pedig: „(1) A rendőr az általa észlelt, vagy tudomására jutott és hivatalból üldözendő büncselekményről – ha az elkövető ismert, annak megjelölésével – feljelentést tesz. (2) A rendőr magánindítványra büntethető büncselekmény észlelése esetén a feljelentés megtételére jogosult kérésére megadja a szükséges felvilágosítást. (3) A rendőr a szándékos büncselekmény elkövetésének helyszínén tetten ért vagy a menekülő tettest elfogja, ha erre nincs mód, haladéktalanul intézkedik az elfogása, és szükség esetén a helyszín biztosítása iránt.” Az arányosság követelményéről az Rtv. 15. §-a kimondja, hogy: „(1) A rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. (2) Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az

intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.” A 16. § (1) bekezdése szerint: „A rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége nélkül is biztosítható.” A 17. § szerint: „(1) A Rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja. (2) A rendőri intézkedés során a kényszerítő eszköz alkalmazása esetén lehetőleg kerülni kell a sérülés okozását, az emberi élet kioltását. Az intézkedés folytán megsérült személy részére – amint ez lehetséges – segítséget kell nyújtani, szükség esetén a rendőr gondoskodik arról, hogy a sérültet orvos elláthassa, kórházi elhelyezése esetén a hozzátartozó vagy más, a sérülttel kapcsolatban álló személy erről értesüljön.” A 19. § kimondja, hogy: „(1) A jogszabályi előírások végrehajtását szolgáló rendőri intézkedésnek – ha törvény vagy nemzetközi megállapodás másként nem rendelkezik – mindenki köteles magát alávetni, és a rendőr utasításának engedelmeskedni. A rendőri intézkedés során annak jogszerűsége nem vonható kétségbe, kivéve, ha a jogszerűtlenség mérlegelés nélkül, kétséget kizáróan megállapítható. (2) A rendőr jogszerű intézkedésének való ellenszegülés esetén az e törvényben meghatározott intézkedések és kényszerítő eszközök alkalmazhatók.” A Szolgálati Szabályzat 58. § (1) és (2) bekezdései szerint: „(1) A kényszerítő eszközök Rtv. szerinti meghatározásának sorrendje fokozatosságot is jelent, súlyosabb kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az enyhébb kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre, vagy sikere eleve kilátástalan. (2) A kényszerítő eszközök alkalmazása során ellenszegülésnek kell tekinteni azt a célzatos, fizikai erő kifejtéssel járó tevékenységet, amely a rendőrt jogszerű intézkedésének megkezdésében, folytatásában vagy befejezésében akadályozza, így különösen, ha valaki élet, testi épség elleni fenyegetéssel vagy fizikai erőszakkal akadályozza, hogy a rendőr valahová belépjen, valahol tartózkodjon, valahonnan távozzon, valakit személyes szabadságában korlátozzon, illetőleg valakivel szemben intézkedést fogantatosítson.”

Az Rtv. 20. § (2) bekezdése szerint: „A rendőr az intézkedés megkezdése előtt – ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor – köteles nevét, azonosító számát, valamint az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Az V. és VI. fejezetben foglalt intézkedések, illetve kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendőr köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az e törvény szerinti panasz lehetőségéről.” A Szolgálati Szabályzat 4. § (1), (2) valamint (4) és (5) bekezdései szerint: „(1) A rendőr az intézkedést – ha az a rendőri intézkedés eredményességét nem veszélyezteti – a napszaknak megfelelő köszönéssel, az intézkedés alá vont nemének, életkorának megfelelő megszólítással, ha egyenruhát visel tisztelegéssel, és a tervezett intézkedés megjelölése és célja, valamint neve és azonosító száma közlésével kezdi meg. Az intézkedő rendőr az intézkedés megkezdése előtt – ha az a rendőri intézkedés eredményességét nem veszélyezteti – szolgálati igazolványát vagy azonosító jelvényét is felmutatja. (2) Ha az (1) bekezdés szerinti közlés, illetve a szolgálati igazolvány vagy az azonosító jelvény felmutatása a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, azt az intézkedést követően kell megtenni. (4) A rendőri intézkedés közben körültekintően kell eljárni. A rendőrnek arra kell törekednie, hogy megelőzze, hogy megtámadják, lefegyverezzék, figyelmét a szolgálati tevékenységtől elvonják, vagy lekötöttségét jogellenes cselekmény elkövetésére használják fel. (5) A rendőri intézkedés eredményes befejezését szükség esetén segítség igénybevételével is biztosítani kell.”

Az Rtv. 24. § (1) bekezdése alapján: „A rendőr köteles a feladatkörébe tartozó segítséget, illetőleg a hozzáfordulónak a tőle elvárható felvilágosítást megadni.” Az előállításra vonatkozó szabályok között az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pontja kimondja, hogy: „A rendőr a további intézkedés megtétele céljából elfogja és az illetékes hatóság elé állítja azt, akit szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten értek”. Ugyanezen szakasz (2) bekezdés b) pontja szerint: „A rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható”. A Szolgálati Szabályzat 42. § (1) bekezdése szerint: „A rendőr a szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt a tettenérés helye szerint illetékes, szükség esetén a legközelebbi rendőri szervhez állítja elő.”

Az Rtv. 47. §-a szerint: „A rendőr – intézkedése során – az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszer) alkalmazhat.” A Szolgálati Szabályzat 59. §-a szerint: „(1) Kényszerítő eszköz alkalmazása feltételeinek fennállása esetén testi kényszer akkor kell alkalmazni, ha a rendőri erőfölény vagy az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán a rendőri intézkedés eredményessége ezzel biztosítható. (2) A testi kényszer alkalmazása során a rendőr felhasználhatja az önvédelmi fogásokat is.” Az Rtv. 49. § (1) bekezdése alapján: „A rendőr a szolgálatban rendszeresített, vegyi vagy elektromos sokkoló eszközt, illetőleg rendőrbotot vagy kardlapot alkalmazhat a) a mások vagy saját életét, testi épségét, illetőleg a vagyónbiztonságot közvetlenül veszélyeztető támadás elhárítására, b) a jogszerű rendőri intézkedéssel szembeni ellenszegülés megtörésére.” A Szolgálati Szabályzat 61. § (1) bekezdése szerint: „A rendőr vegyi eszközt, elektromos sokkoló eszközt, rendőrbotot, kardlapot, illetőleg más eszközt saját elhatározásából vagy előljárója parancsára használhat.” Az 57. § (1) és (2) bekezdései szerint: „(1) A rendőr szolgálata jogszerű teljesítésekor köteles intézkedéseinek érvényt szerezni, ennek érdekében előzetes figyelmeztetés után, az arányosság elvének figyelembevételével kényszerítő eszközt alkalmazhat. Ha a figyelmeztetés a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, a kényszerítő eszköz előzetes figyelmeztetés nélkül is alkalmazható. (2) A rendőr a kényszerítő eszköz alkalmazása során a testi épséghez fűződő jogokat köteles tiszteletben tartani, és a testi épséget csak a legszükségesebb mértékben veszélyeztetheti.” Az Rtv. 58. § (1) bekezdés g) pontja szerint: „A rendőrök csapaterőben alkalmazhatók g) a gyülekezési jogról szóló törvény hatálya alá tartozó vagy más jelentős rendezvény rendjének biztosítására”. A Szolgálati Szabályzat 73. § (1) valamint (4)–(7) bekezdései szerint: „(1) A csapaterő alkalmazása esetén a Rendőrség a személyi állomány összevonása és kötelékbe szervezése, ennek egyszemélyi parancsnoki vezetés alá helyezése, továbbá sajátos taktikai szabályok alkalmazása útján biztosítja a feladat végrehajtását. (4) A rendőri intézkedések és a kényszerítő eszközök tekintetében jogszabályban meghatározott kivételtől eltekintve a csapaterőt a rendőrré vonatkozó jogok illetik meg, és kötelezettségek terhelik. (5) A csapaterő alkalmazása során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogok törvényben foglaltak szerinti korlátozását, ennek érdekében alkalmazható rendszabályokat az elrendelő vezető külön intézkedésben határozza meg. A csapaterő alkalmazásáról tájékoztatást kell adni a tömegtájékoztatási eszközök útján is. Ettől eltérni csak abban az esetben lehet, amikor a tájékoztatás a rendőri intézkedések eredményességét veszélyeztetné. A tájékoztatásról a csapaterő alkalmazását elrendelő vezető gondoskodik. (6) A gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény (a továbbiakban: gyülekezési törvény) hatálya alá tartozó, illetve más jelentős rendezvény helyszínén csapaterőnek a biztosításban való részvétele esetén azt a területet, ahová a belépők fokozott ellenőrzése kötelező, a rendőri szerv vezetője határozza meg. A fokozott ellenőrzés egyes feladatainak ellátására a rendezőt, a szervezőt a rendőri szerv vezetője hivatalosan felkérheti, akit – ha ezt vállalja – a végrehajtás módjára fel kell készíteni.

(7) A szervezőnek a rend fenntartása érdekében hozott intézkedései közül rendőri közreműködés csak azokhoz biztosítható, amelyekre a Rendőrséget jogszabály egyébként is feljogosítja vagy kötelezi.”

A Gytv. 11. § szerint: „(1) A rendezvény rendjének biztosításáról a szervező gondoskodik. (2) A rendőrség és más arra illetékes szerv a rendezvény rendjének biztosításában a szervező kérésére közreműködik, a rendezvényt megzavaró személyek eltávolításáról intézkedik.” A 12. § (3) bekezdése szerint: „A rendőrség képviselője a rendezvényen jelen lehet.” A rendezvények rendjének biztosításával kapcsolatos rendőri feladatokról szóló 15/1990. (V. 14.) BM rendelet (a továbbiakban: BM rendelet) 9. § (1) bekezdése szerint: „A vezető hatáskörébe tartozik a rendőrség rendezvényen jelen lévő képviselőjének (a továbbiakban: rendbiztos) és a biztosítás parancsnokának kijelölése. A vezető döntése alapján a két feladatot egy személy is elláthatja. A területileg illetékes rendőrhatóságot a Törvény hatálya alá tartozó rendezvényen a rendbiztos képviseli.” A 12. § f) és g) pontjai alapján: „A rendbiztos köteles: f) a rendezvény résztvevőinek törvényességet veszélyeztető magatartása esetén a szervező figyelmét felhívni a törvényi kötelezettségére, illetve a szervező javaslatára, kérésére vagy a biztosítás parancsnokának utasítására rendőri intézkedésekkel közreműködni a rend helyreállításában; g) együttműködni a rendezvény biztosítására helyszínre vezényelt rendőri és együttműködő erők parancsnokával”.

b) A rendőrség álláspontja szerint a rendezvény biztosítási feladatainak ellátására Biztosítási Törzset állítottak fel a RIK épületében, amely a rendezvényt on-line közvetítéssel, kamerákon keresztül folyamatosan figyelemmel követte, elemezte, értékelte. Ennek során állapították meg, hogy egy személy a rendezvény helyszínén bűncselekményt követett el – az Indokolás II. rész 10) pont a) alpontja szerint egyesületi joggal visszaélés bűncselekményét –, ezért elfogására és előállítására a biztosítás parancsnoka utasítást adott, az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pontja alapján. A rendőrség további információt nem közölt azzal kapcsolatban, hogy az említett személy pontosan milyen magatartást tanúsított, amely alapján a rendőrség a „bűncselekmény elkövetésén tetten értek” fordulatot alkalmazhatónak tartotta, és ez a magatartás – sem az említett személy – a Testület rendelkezésére bocsátott videofelvételeken sem látszik. A BRFK hivatalvezetője, illetve a Rendészeti Helyettes a későbbiekben az említett személy előállításának indokaként már az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontját jelölte meg, vagyis az „aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható” fordulatot. Az egyéb a Testületnek megküldött rendőri jelentések – így az utasításba adott elfogást és előállítást vezető r. hadnagy jelentése – alapján a kifogásolt rendőri behatolás tehát amiatt történt, mert egy személy a rendezvény helyszínén bűncselekményt követett el, és (utasításra) ki kellett őt emelni. Ehhez nem állt rendelkezésre a szükséges rendőri erőfölény, az utasítás szerint azonban az intézkedést azonnal meg kellett kezdeni; így a r. hadnagy több rendőrrel együtt bevonult a gyülekezők közé, majd rövidesen meglátta a keresett célszemélyt, akit azonban egy kb. 30 főből álló, 5-6 soros gyűrű vett körül, amelynek a belső részén állók összekapaszkodva védték, menekítették az intézkedés alá vonni kívánt személyt. A rendőrök ekkor felszólították a csoportosulást, hogy ne akadályozzák a rendőri intézkedést, valamint felszólították a célszemélyt is, hogy lépjen ki a gyűrűből. A csoportosulásban résztvevő személyek azonban ennek nem tettek eleget, hanem folytatták a célszemély kimenekítését. A rendőrök ennek ellenére megpróbálták intézkedés alá vonni az említett személyt – a r. hadnagy kiadta a „Tisztíts!” vezényszót –, de az ott álló gyülekezők testükkel összezártak előttük, így nem tudtak a célszemély közelébe férközni. Ekkor egy ismeretlen férfi – a r. hadnagy elmondása szerint – az Indokolás II. rész 6) pontjában írtak szerint megragadta a r. hadnagy kezét, és magával a földre rántotta, ahol dulakodás is kialakult, amelynek a közelben lévő rendőrök segítségével sikerült véget vetni. Ezt a személyt fogták el és állították elő aztán

hivatalos személy elleni erőszak büntette miatt; ezt követően a r. hadnagy kivonta a rendőri erőket a helyszínről. A r. hadnagy leírta, hogy nem volt elegendő idő az akció eredményes végrehajtására, a rendelkezésére álló létszámmal pedig csak a paprika spray és rendőrbot aktívabb alkalmazásával lehetett volna a célszemély menekítését esetleg megakadályozni. Jelentésében a r. hadnagy arra is utalt, hogy nem volt elérhető rendbiztos, ezért kellett a behatoló rendőröknek „keresniük” az elfogni és előállítani kívánt személyt. A Testület rendelkezésére bocsátott videofelvételekből ezen rendőri fellépés kapcsán csak annyit lehetett megállapítani, hogy az esemény kb. 3-6 perc hosszúságú volt; a behatoló rendőrök útját egyenruhás gyülekezők egy csoportja vezényszóra félkörben elzárta, elszigetelte, hogy ne tudjanak tovább menni. Ekkor történt a r. hadnagy és az egyik résztvevő közötti dulakodás. Röviddel ez után a rendőrök kettes sorokban kivonultak a rendezvény helyszínéről a dulakodás kapcsán elfogott személlyel, miközben hangosbemondón arra hívták fel a – kiabáló és fütyülő – tömeget, hogy hagyjanak utat a rendőröknek, ne provokálják őket, ki fognak menni.

c) A panaszos mint szervező által sérelmezett rendőri akció kapcsán a Testület az alábbiakra mutat rá. A rendőrségi dokumentumok alapján az intézkedés azért vált szükségessé, mert egy a tömegben lévő személy – a rendőrség, pontosabban a Biztosítási Törzs szerint – a Btk. 212/A. § szerinti egyesülési joggal visszaélés bűncselekményét követte el. A vele szemben való intézkedést a biztosítás parancsnokának utasítására késelem nélkül meg kellett kezdeni, annak ellenére, hogy az tervezett elfogást és előállítást vezető r. hadnagy véleménye szerint sem állt rendelkezésre ebben az időpontban a szükséges rendőri erőfölény a nagy létszámú tömeggel szemben. Részben emiatt, részben pedig – a videofelvételek alapján – a rendezvény egyes egyenruhát viselő, és a behatoló rendőrök csoportját vezényszóra körbezáró résztvevőjének az intézkedés meggátlására törekvő magatartása miatt alakult ki dulakodás a helyszínen, melynek során egyes rendőrök paprika sprayt is alkalmaztak. A r. hadnagy jelentéséből, illetve a megküldött videofelvételekből ugyanakkor az is kiderült, hogy mind a rendőrök (azzal, hogy az eredetileg elfogandó személy további keresésével felhagytak, hogy ne kelljen aktívabb módon paprika sprayt és rendőrbotot alkalmazni), mind a gyülekezők (azzal, hogy hangosbemondón felhívták a tömeget, hogy hagyjanak utat a rendőröknek, ne provokálják őket) törekedtek az intézkedés zavaró hatásának minimálisra szorítására. A Rendészeti Helyettes tájékoztató levele is úgy szólt, hogy a rendezvény egésze nem veszítette el békés jellegét, törvényességét [ld. Indokolás II. rész 10 pont b) alpontja].

Az eredetileg elrendelt – majd eredménytelenül végződő – elfogás és előállítás, valamint az ennek végrehajtása érdekében történt rendőri behatolás és körülményei jogszerűségét a Testület (mivel nem az eredetileg intézkedés alá vonni kívánt személy maga tett panaszt) a panaszos mint szervező gyülekezési szabadságán (békés gyülekezéshez való alapvető jogán) és tisztességes eljáráshoz való alapvető jogán keresztül vonta vizsgálata körébe. Ennek kapcsán a Testület emlékeztet a 132/2008. (XI. 5.) sz. állásfoglalása Indokolásának III. rész 1) pontjában tett megállapításokra, amelyek szerint: „A Testület – korábbi gyakorlatának megfelelően – hivatkozik arra, hogy a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény (a továbbiakban: Gytv.) értelmében a rendezvény szervezőjére számos feladat és többletfelelősség hárul. A 11. § (1) bekezdés értelmében a rendezvény rendjének biztosításáról a szervező gondoskodik, a 13. § (1) bekezdése szerint a rendezvény résztvevője által okozott kárért a károsult harmadik személlyel szemben együtt egyetemlegesen felelős. A gyülekezés több személy közös véleménynyilvánításának fontos eszköze, és e közös véleménynyilvánításban a szervező szerepe és felelőssége kiemelkedő. Erre való tekintettel a Testület úgy foglalt állást, hogy az egyik – szervezőként jelentkező – panaszosnak a más személyekkel szemben elkövetett rendőri jogsértésekre vonatkozó panaszát vizsgálnia kell,

olyan módon, hogy azokat ezen panaszozhoz az ő gyülekezési jogán keresztül kapcsolja. Mivel a gyülekezés kulcseleme a több személlyel való közös fellépés, és ebben a szervezőnek kiemelt szerepe van, ezért a rendezvény résztvevőit ért esetleges jogsértések egyúttal a szervező gyülekezési jogának sérelmét is megvalósítják, figyelembe véve a gyülekezések zavartalan lebonyolításának biztosítására irányuló pozitív állami kötelezettség be nem tartását. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a résztvevők az egymást ért sérelmek kapcsán felléphetnek, és azt sem, hogy a szervező panasa alapján a Testület bármely résztvevő jogsérelmét megállapíthatná.”

A konkrét ügyben a Testületnek az alábbi két tényezőt kellett vizsgálnia és egymásra vonatkoztatva is értelmeznie: Egyrészt a panaszos mint szervező gyülekezési jogát, tekintettel a szervezőkénti megkülönböztetett szerepére is, amelyet a Gytv. 11. § is alátámaszt (a szervező gondoskodik a rendezvény rendjének biztosításáról, amelyben a rendőrség a szervező kérésére működik közre, illetve tesz intézkedéseket a rendezvényt megzavaró személyek eltávolításáról), valamint a BM rendelet – rendbiztosok kötelezettségeivel foglalkozó – 12. § f) pontja is kiemel (emiatt kell a rendbiztosnak a szervezővel kapcsolatot tartani, felhívni a figyelmét, ha a rendezvény valamely résztvevőjének magatartása a törvényességet veszélyezteti). Másrészt pedig az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat intézkedési kötelezettségre vonatkozó rendelkezéseit, ezek közül is – az Rtv. 11. és 13. §-ai, a Szolgálati Szabályzat 3. § (1) bekezdése és 20. §-a mellett – kiemelten az Rtv. 20. § (2) bekezdését, és a Szolgálati Szabályzat 4. § (1), (2) és (4) bekezdéseit. Ezek a rendelkezések ugyanis lehetővé teszik még magával az intézkedés alá vonni kívánt személlyel kapcsolatban is (akihez képest, ha az intézkedés egy rendezvényen történik, annak szervezője egy kívülálló harmadik személynek minősül), hogy ha az intézkedés eredményességét ez veszélyeztetné, akkor annak tényét és célját, valamint az egyéb ott előírt információkat csak az intézkedés befejezésekor közölje a rendőrség. A körütekintő, eredményesen befejezhető rendőri intézkedés követelményét a Szolgálati Szabályzat 4. § (4) és (5) bekezdései külön is kiemelik, emiatt is van jogszabályi lehetőség az előírt információk előzetes közlésének főszabályától való eltérésre. E két rendelkezés kapcsán tehát feloldásra szoruló ellentmondás látszik a – jogszabályi hierarchiában is azonos szinten megjelenő – szervező azon joga és érdeke, hogy minden információt a rendelkezésére bocsásson a rendőrség, amelyek ahhoz szükségesek, hogy a rendezvény rendje megőrzéséért viselt törvény kötelezettségének felkészülten eleget tudjon tenni (így pl. tudjon arról is, ha egy rendőri csoport a rendezvényre behatolva intézkedni kíván, ami a rendezvény rendjében a résztvevők tájékozatlansága miatt zavart okozhat), és aközött, hogy a rendőrség az intézkedési kötelezettségének körütekintően, sikeresen és eredményesen eleget tudjon tenni (aminek érdekében lehetőség van az intézkedés tényét, célját stb. csak utólag közölni).

A Testület ezt a következő értelmezéssel látta feloldhatónak. A konkrét rendőri fellépés – amelynek érdekében a rendőrség a rendezvényre behatolt, mert az Rtv. 33. (1) bekezdés a) pontja alapján kötelező előállítási okot látott megvalósulni (a Testület itt nem tulajdonított jelentőséget annak, hogy utóbb a BRFK hivatalvezetője már csak „bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanújára” hivatkozott) – indokoltságát, jogszerűségét és egyéb körülményeit a Testület részleteiben nem vizsgálta, mivel az a személy, akit ez érintett (és akit végül nem sikerült elfogni és előállítani), saját nevében nem terjesztett elő panaszbeadványt. A rendőri fellépést így a konkrét ügyben abból a szempontból kellett értékelni, hogy az azzal járó rendezvényre való behatolás a szervező gyülekezési jogát abból a szempontból érintette, hogy a rendezvény rendjének fenntartásáért ilyen esetekben is ő a felelős a Gytv. hivatkozott rendelkezései alapján, ezért az ehhez szükséges (a rendezvény rendjének esetleges zavarásával járó körülményekről szóló) információkkal rendelkeznie kell.

Amennyiben ilyen jellegű, a szervezői feladatok ellátása és kötelezettségek teljesítése szempontjából lényeges információk a rendőrség oldalán merülnek fel, ezek szervező felé történő közvetítése a BM rendelet 12. § f) és g) pontjai alapján a rendbiztosok kötelezettsége. Mindezeket figyelembe véve tehát, ha a vonatkozó jogszabályok alapján az nem is volt elvárható a rendőrségtől – különösen a rendbiztosoktól –, hogy a tervezett elfogás és előállítás minden részletét (kit kívánnak elfogni és előállítani, milyen indokkal és joggal, pontosan milyen cselekmény miatt) előzetesen tudassák a konkrét intézkedés szempontjából harmadik személy szervezővel – mert ez esetleg az eredményes elfogást és előállítást megnehezítette vagy ellehetlenítette volna, erre az Rtv. 20. § (2) bekezdése és a Szolgálati Szabályzat 4. § (1) bekezdése lehetőséget ad, és mert az intézkedés jogalapjának, indokának vitatása egyébként sem a szervező joga –; annyi azonban mindenképpen elvárható lett volna, hogy a rendbiztosok legalább annyit közöljenek a szervezővel, hogy olyan rendőri intézkedés vált szükségessé a törvényben előírt intézkedési kötelezettség alapján, amely a rendezvény helyszínére történő rendőri behatolással fog járni, csak ilyen módon hajtható végre, ezért a szervező tegye meg a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy a résztvevők informálva legyenek, és tegyék lehetővé (tűrjék) a rendőrök akadálymentes be- és kivonulását, ne alakuljon ki összetűzés, ne okozzon ez zavart a rendezvény békés és törvényes jellegében. A vizsgált esetben azonban a rendőrség és a panaszos állításai egybehangzók voltak abban, hogy ilyen közlés sem előzetesen, sem utólagosan nem történt (a Rendészeti Helyettes tájékoztató levele szerint erre „a rendbiztosok nem kaptak sem felhatalmazást, sem utasítást”), és a rendbiztosokkal a rendőrség részéről az intézkedést vezető r. hadnagy sem tudott kommunikálni. Ezért – annak ellenére, hogy a panaszbeadványból kitűnik, hogy a panaszos valamilyen rendőrségi forrásból később értesült arról, hogy egy sikertelen kiemelési kísérlet volt a rendőrség behatolásának oka – egyértelműen meg lehetett azt állapítani, hogy a rendbiztosok e jogszabályi kötelezettségüknek semmilyen módon nem tettek eleget; nem volt kielégítő a kapcsolattartás és az információáramlás a biztosítás parancsnoka, a kiemelést vezető r. hadnagy és a kiemelést foganatosítani kívánó rendőrök, a rendbiztosok valamint a panaszos között. Így a panaszos szervezőként nem is került abba a helyzetbe, hogy a szükséges minimális információk birtokában (a fent írtak szerint legalább annyit közölni kellett volna vele az Rtv., a Szolgálati Szabályzat és a BM rendelet rendelkezései alapján, hogy a területre történő behatolással járó rendőri intézkedés vált szükségessé) felkészíthesse a gyülekezőket a rendőri behatolásra, felhívja a figyelmüket az intézkedés zavartalanságának biztosítására (a videofelvételek szerint ezt a rendőrök kivonulásakor hangosbemondón már megtették), vagy más lépéseket tehessen annak érdekében, hogy a rendezvény rendje, békés jellege, törvényessége ne szenvedjen csorbát. A panaszos ezen tájékoztatáshoz való jogát az Rtv. 24. § (1) bekezdése is alátámasztja, ami ráadásul fokozottan veendő figyelembe, ha a rendőr feladatkörébe tartozó segítséget, felvilágosítást rendezvény szervezőjének kell megadni, az ő felelősségi körét érintő körülményről. [Ez persze nem jelenti azt, hogy a rendőrség intézkedési kötelezettségét – amennyiben az az Rtv. szerint fennáll – felülírhatná a szervező, vagy az az ő kéréséhez lenne kötve (erre már nem terjed ki a Gytv. 11. §-a), azt viszont jelenti, hogy az ilyen jellegű rendőri fellépésekkel kapcsolatban joggal várhatja el a szervező a Gytv. és a BM rendelet hivatkozott rendelkezései alapján, hogy azt a tudomására hozzák.] Részben erre vezethető vissza – a r. hadnagy jelentése szerint is – az is, hogy a tervezett intézkedés végül megghiúsult, és kisebb összetűzés alakult ki a behatoló rendőrök és az őket akadályozó egyes résztvevők között.

Összességében tehát amiatt, mert az erre köteles rendbiztosok sem előzetesen, sem utólagosan nem tettek eleget minimális szinten sem annak, hogy a rendezvény rendjéért felelős panaszost az ilyen szempontból fontos eseményről – a rendőrség rendezvény területére történő várható behatolásáról – tájékoztassák, így abba a helyzetbe hozzák,

hogy a Gytv. által előírt kötelezettsége alapján a rendezvény rendjének biztosítása érdekében a szükségesnek tartott intézkedéseket megtehesse, megállapította a Testület a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető jogának, és ezen keresztül (mint szervezőnek) a gyülekezési szabadságának sérelmét. A Testület itt kíván rámutatni arra is, hogy helytelennek és félrevezetőnek tartja a rendőrség részéről – az Indokolás II. rész 10) pontjában ismertetett – azt az álláspontot, amely szerint ilyen tájékoztatásra a rendbiztosok sem felhatalmazást, sem utasítást nem kaptak, hiszen ez a rendbiztosoknak a Gytv. és a BM rendelet alapján jogszabályi kötelezettsége volt, amelynek a fent írtak szerint lehetséges ugyan csak minimális tartalommal (az intézkedés eredményességének érdekében), esetleg kivételesen utólagosan eleget tenni, teljesen kiüresíteni azonban nem.

d) A rendőrség által alkalmazott kényszerítő eszközöket a Testület szintén a panaszos mint harmadik személy szervező gyülekezési jogán, ehhez kapcsolódó rész-jogain (szervezőként a rendezvény rendjéért való felelősségén) keresztül vonta vizsgálódása körébe, mivel maguktól a kényszerítő eszköz-alkalmazással érintett személyektől nem érkezett panaszbeadvány. A Testület rendelkezésére bocsátott rendőrségi dokumentumokból és videofelvételekből az tűnt ki, hogy a tömegbe behatoló rendőröket a résztvevők – vezényszóra – külön emiatt odagyűlt csoportja zárta körbe és igyekezett akadályozni a további mozgásban. Ekkor történt az is, hogy a r. hadnagy az egyik résztvevővel együtt a földre került, és közöttük kisebb dulakodás alakult ki. A rendőrök ekkor – illetve az egyik r. főtörzszászlós jelentése szerint [Indokolás II. rész 5) pont] a végül elfogott dulakodó személy kivitelekor is – alkalmaztak testi kényszer és paprika sprayt az odagyűlt, őket akadályozó személyekkel szemben. A körülményekből az is kiderül – a fent említettek szerint –, hogy az egész rendőri akció mindössze kb. 3-6 perc hosszúságú volt, a rendőrök az eredetileg tervezett intézkedés megghiúsulása, valamint a r. hadnaggyal dulakodásba keveredő személy elfogása után rögtön kivonultak a rendezvény helyszínéről, és – a r. hadnagy jelentése szerint [Indokolás II. rész 6) pont] – nem döntöttek paprika spray vagy rendőrbot aktívabb alkalmazása mellett, mivel az sem feltétlenül vezetett volna eredményre a rendelkezésre álló rendőri erőre való tekintettel. A videofelvételekből ugyanakkor az is látszik, hogy a rendezvény valamely rendezője, amikor a rendőrök már kifelé vonultak, hangosbemondón felhívta a gyülekezőket arra, hogy hagyjanak utat a rendőröknek, ne provokálják őket, mert ki fognak menni, tehát – bár a kivonuló rendőrök felé kiabált és füttyült a felvételen látható tömeg – a résztvevők is igyekeztek egy idő után együttműködni és a rendőrök mozgásának zavarás nélkül utat engedni.

A Testület álláspontja szerint a rendőrségi dokumentumok és a videofelvételek alapján rekonstruálható körülmények között az adott esetben – főleg a rendőrök behatolása folyamán, valamint amikor a r. hadnagy az egyik résztvevővel együtt a földre került és dulakodásba keveredett – fennálltak a testi kényszer és a vegyi eszköz (paprika spray) alkalmazásának indokai, mert a gyülekezők azon csoportja, amely a rendőröket vezényszóra körbezárta, az Rtv. 47. § és a 49. § b) pontja szerinti ellenszegülés-jellegű magatartást tanúsított. A vegyi eszköz alkalmazása a Szolgálati Szabályzat 61. § (1) bekezdése szerint az előjáró engedélyével történt, és arról rádión keresztül azonnal jelentést is tettek [ld. Indokolás II. rész 5) pont]. A rendőrség testi épséghez és személyi szabadsághoz való alapvető jogokat az Rtv. 17. § (1) bekezdése szerint a törvényben foglaltak alapján korlátozhatja. Ezek a törvényes feltételek az Rtv. 19. §-a alapján – és a csapaterőre vonatkozó, idézett jogszabályi rendelkezések alapján is – a konkrét esetben fennálltak, mert a Testület rendelkezésére bocsátott videofelvételből is kitűnik, hogy a résztvevők egy kisebb, egyenruhát viselő csoportja önszántából (pontosabban vezényszóra) helyezkedett a rendőrök útjába, egyébként lett volna lehetőségük a rendőrök előtt más irányba kitérni, mozgásukat zavarásmentesen lehetővé tenni. Azonban maga az egész rendőri fellépés is rövid időtartamú volt, a r. hadnagy

a körülményeket mérlegelve nem döntött a paprika spray és a rendőrbot aktívabb alkalmazásának elrendelése mellett (az erőviszonyokra tekintettel az atrocitás lehetőségnek csökkentésére törekedett), így a kényszerítő eszköz-alkalmazás az arányosság követelményére vonatkozó Rtv. 15. §-ának, a 16. § (1) bekezdésének és a Szolgálati Szabályzat 57. § (1) és (2) bekezdésének, valamint 58. § (1) bekezdésének is megfelelt, a rendőrség az adott körülmények közötti legkisebb korlátozásra vagy sérülésokozásra törekedett, és nem fogott hozzá olyan kényszerítő eszköz alkalmazásának, melynek sikere eleve kilátástalan lett volna. A rendezvény egészének békés jellege és törvényessége a Rendészeti Helyettes ismertetett tájékoztató levele szerint is végig megmaradt. **Mindezek alapján a leírtak szerinti kényszerítő eszköz-alkalmazás nem volt indokolatlan, jogszerűtlen, vagy olyan mértékben zavaró, ami a panaszos mint szervező gyülekezési jogát megsértette volna.**

2) A panaszos másodikként azt kifogásolta, hogy később a rendezvény közelében, az V. kerület József Attila utca felől rendőrök sorakoztak fel, és „intézkedést akartak kezdeményezni a békésen álldogálókkal szemben”, akik közül néhányan védősisakot és gázálcot viseltek. Az ott megjelent rendőrök szabálysértés elkövetésére hivatkoztak, majd csak a panaszossal és két országgyűlési képviselővel való alkudozás után voltak hajlandóak távolabb állni.

a) Az Rtv. 29. § (1) bekezdése szerint: „A rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani.” A fokozott ellenőrzésről szóló Rtv. 30. § (1) és (3) bekezdései szerint: „(1) A Rendőrség a bűncselekmény elkövetőjének elfogása és előállítása, vagy a közbiztonságot veszélyeztető cselekmény vagy esemény megelőzése, megakadályozása érdekében a rendőri szerv vezetője által meghatározott nyilvános helyen vagy a közterület kijelölt részén az oda belépőket vagy az ott tartózkodókat igazoltathatja. (3) A Rendőrség a rendezvény, az esemény, továbbá a közlekedés biztonságát, a közterület rendjét veszélyeztető jogellenes cselekmény megelőzése, megakadályozása érdekében a rendőri szerv vezetője által meghatározott területre belépők és az ott tartózkodók ruházatát és járművét átvizsgálhatja, illetőleg az üzemeltető által előírt feltételek megtartását ellenőrizheti, a közbiztonságra veszélyt jelentő anyagokat, eszközöket lefoglalhatja, illetőleg azoknak a rendezvény, esemény helyszínére való bevitelét megtilthatja.” A Szolgálati Szabályzat 39. § (1) bekezdése szerint: „A fokozott ellenőrzés összehangolt és koncentrált rendőri szolgálati tevékenység, amelynek során a rendőrhatalóság illetékességi területét vagy annak egy részét lezárják, és az ott-tartózkodókat igazoltatják.” A 21. § szerint pedig: „(1) A rendőr szabálysértés észlelése esetén feljelentést tesz, vagy jogszabály által meghatározott esetekben helyszíni bírságot szab ki. A rendőr figyelmeztetést csak azon szabálysértés esetén alkalmazhat, amely miatt helyszíni bírságot szabhat ki. (2) A figyelmeztetés során a rendőr a szabálysértést elkövető személyt felszólítja a tevékenysége abbahagyására, és felhívja, hogy a jövőben tartózkodjon szabálysértés elkövetésétől. (3) Ha a figyelmeztetés nem járt eredménnyel, a rendőr törvényben, illetve e rendeletben meghatározott további intézkedést tesz.” A szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény 33. § (1) bekezdése szerint: „A rendőrség hatáskörébe utalt szabálysértések miatt a rendőrkapitányságok vagy az egyes feladatok ellátására létrehozott rendőri szervek járnak el.” A Szabs. rendelet akkor hatályos 10/C. §-a szerint: „(1) Aki a bíróság által társadalmi szervezet feloszlatajáról hozott döntésében jogellenesnek nyilvánított tevékenységet végez, százezer forintig terjedő pénzbírsággal sújtható. (2) Aki a bíróság által feloszlátott társadalmi szervezet működésében a feloszlata után részt vesz, ötvenezer forintig terjedő pénzbírsággal

sújtható. (3) Aki nyilvános rendezvényen a bíróság által felosztatott társadalmi szervezet egyenruháját vagy formaruháját viseli, továbbá aki nyilvános rendezvényen olyan egyenruhát vagy formaruhát visel, amelyről – annak jellegzetes tulajdonságai miatt – bíróság által felosztatott társadalmi szervezet egyenruhája, formaruhája ismerhető fel, ötvenezer forintig terjedő pénzbírsággal sújtható. (4) Az (1)-(3) bekezdésben meghatározott szabálysértés miatt az eljárás a rendőrség hatáskörébe tartozik.”

b) A Testület rendelkezésére bocsátott rendőrségi iratok azt tartalmazták a kifogásolt rendőri fellépés kapcsán, hogy az V. kerület József Attila utcai részen a rendezvény résztvevői több soros alakzatba kezdtek összeállni, több személy sisakot és gázálcot is viselt. Ez részben a rendezvényre érkező személyek közlekedését is akadályozta. A történetek miatt egy r. alezredes és egy r. törzsszászlós egy rendőri egységgel figyelmeztette az alakzatban állókat, hogy ha ezzel a magatartással nem hagynak fel, cselekedetük alkalmas lehet a Szabs. rendelet 10/C. §-ában foglalt felosztatott társadalmi szervezet tevékenységében való részvétel szabálysértésének megvalósítására. Az Indokolás II. rész 2) pontjában ismertetett jelentés itt a Magyar Gárda társadalmi szervezetet felosztató ítélet indokolásának vonatkozó részeire is hivatkozott. A jelentés szerint az erről szóló tájékoztatást a panaszos mint szervező is megkapta, egyéb rendőri intézkedésre nem került sor. A panaszos által a Testület rendelkezésére bocsátott felvétel [ld. Indokolás II. rész 9) pont a) alpont második bekezdése] a történeteket az ismertetettek szerint viszonylag pontosan és részletesen tartalmazza. Ebből releváns körülményként az derült ki, hogy az említett helyen nagy létszámú tömeg gyűlt össze, egyenruhában, alakzatba rendeződve, sokan gázálcot és rohamsisakot is viseltek. A helyszínre érkező panaszosnak – illetve korábban az ott gyülekező tömegnek is – a rendőrök elmondták, hogy a Szabs. rendelet 10/C. §-a alapján szólították fel a jelenlévőket a szabálysértés gyanúját felvető magatartás befejezésére. Ezt követően rövid párbeszéd zajlott le a rendőrök, a panaszos és két odaérkező országgyűlési képviselő között a rendezvény jellegéről és a Fővárosi Bíróságnak a Magyar Gárda társadalmi szervezetet felosztató ítéletének értelmezéséről. Ezt követően – miután megállapodtak, hogy a rendőrség nem fogja megzavarni a rendezvényt, a résztvevők pedig megszüntetik a kifogásolt alakzatot – a rendőri erők hátrább vonultak a gyülekezőktől.

c) A panaszos által kifogásolt eseménysor kapcsán a Testület a következő megállapításokat teszi. Az Rtv. 13. § (1) bekezdésének első mondata szerint a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni, vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt, cselekményt észlel. Szabálysértés észlelése esetén a követendő rendőri magatartást a Szolgálati Szabályzat 21. §-a írja le. Amint az a rendőrségi iratokból és a videofelvételből is kiderül – és ezt a panaszos leírása is alátámasztja, amikor említi, hogy szabálysértés elkövetésére hivatkoztak a rendőrök –, e jogszabályi rendelkezések alapján, az említett (Szabs. rendelet 10/C. §-a szerinti) szabálysértés megnevezésével helyeztek kilátásba intézkedést a rendőrök. A Testület hatásköre arra nem terjed ki, hogy a vizsgált esetben a hivatkozott szabálysértés konkrét megvalósulásának kérdésében döntsön, mindössze azt kellett vizsgálnia, hogy e szabálysértésnek az olyan fokú gyanúja a konkrét szituációban felvetődhetett-e, amely elégséges volt ahhoz, hogy erre hivatkozva az összegyűlt résztvevőket, majd a panaszost felszólítsák arra, hogy ennek a magatartásnak a folytatása a szabálysértés megvalósításához vezethet (de e figyelemfelhíváson kívül más rendőri intézkedés, pl. igazoltatás vagy adatrögzítés nem történt). Ezzel kapcsolatban a Testület a videofelvételek és a megküldött rendőrségi iratok alapján – figyelemmel a panaszos által előadottakra is – arra a következtetésre jutott, hogy a rendezvény (és annak ezen része, amely a külön összegyűlt résztvevők csoportosulásából állt) összes körülményére tekintettel (a rendezvény résztvevőinek egy része jól láthatóan egyenruhában volt, alakzatba rendeződött,

hogy a rendőrök ne tudjanak „begázolni” a békés tüntetők közé, vezényszavakra egységesen cselekedett, illetve korábban a rendőrség már megpróbált intézkedni a Magyar Gárda helyszínen tartózkodó akkori főkapitányával szemben stb.) az a minimális szintű gyanú, amely nem is az erre alapozott valamely rendőri intézkedéshez, csak az erre való figyelemfelhíváshoz szükséges, az adott szituációban megvolt. A Testület megállapította azt is, hogy a rendőrök azzal, hogy a figyelemfelhíváson kívül senkivel szemben semmilyen rendőri intézkedést nem fogantatosítottak, és az egész eseménysor kb. 6 perc alatt befejeződött, az Rtv. 2. § (1) bekezdésében foglaltaknak, valamint az arányosság követelményének (Rtv. 15. §) és a BM rendelet hivatkozott rendelkezéseinek (szervező figyelmének felhívása a résztvevők törvényességet veszélyeztető magatartása esetén) megfelelően, megelőzésre törekedve jártak el, és nem zavarták vagy akadályozták jogszerűtlenül a rendezvény rendjét, illetve az azon résztvevőket. **Mindezek miatt ez a figyelemfelhívás a rendőrség részéről nem sértette meg a panaszos mint szervező gyülekezési szabadságát.**

IV.

A fentiek alapján a Testület arra a megállapításra jutott, hogy sérült a panaszos mint szervező gyülekezési szabadsága és tisztességes eljáráshoz való alapvető joga miatt, hogy a rendőrség (különösen az erre kijelölt rendbiztosok) sem előzetesen, sem utólag nem tájékoztatták őt a rendezvény területére történő behatolással járó rendőri intézkedésről. Az alapjogsérelmet a Testület az Rtv. 93. § (2) bekezdésében említett „csekély mértéket” meghaladónak ítélte, mert – amint az az Indokolás III. rész 1) pont c) alpontjában is szerepel – a Gytv. a rendezvények szervezőinek hangsúlyos szerepet biztosít, ehhez mérten pedig kötelezettségük és felelősségük is kiemelt. Ahhoz azonban, hogy ennek eleget tudjanak tenni, és ez számonkérhető legyen rajtuk, a szervezőknek a rendezvények rendjének biztosításához, illetve az azon résztvevők esetleges törvényességet veszélyeztető magatartására és ennek várható következményeire vonatkozó szükséges információkkal rendelkezniük kell. A rendőrség oldal felmerülő ilyen jellegű információk szervező felé történő közvetítése (legalább minimális szinten, a tervezett rendőri intézkedés eredményességére is figyelemmel, előzetesen vagy kivételesen utólag) a BM rendelet hivatkozott szakasza alapján a rendbiztosok feladata lett volna; a vizsgált esetben azonban ennek ellenére azt lehetett megállapítani, hogy ez az információáramlás sem az egyéb rendőri erők és a rendbiztosok, sem a rendbiztosok és a panaszos (szervező) között nem volt megfelelő, így tőlük sem előzetesen, sem utólag semmilyen tájékoztatást nem kapott a panaszos a sérelmezett rendőri fellépésről. Az alapjogsérelmet csekély mértéket meghaladó minősítésében szerepet játszott az is, hogy a végül eredménytelen kimenetelű rendőri akció a rendőrök és a résztvevők közötti kisebb dulakodással, és kényszerítő eszközök alkalmazásának szükségessé válásával is együtt járt; valamint az is, hogy nem váljon általánosan bevett gyakorlattá az a – idézett jogszabályhelyek szerint – téves rendőrségi felfogás, amely szerint a rendbiztosok csak abban az esetben közölhetik a rendezvények szervezőivel a kötelezettségük ellátása szempontjából releváns információkat, ha erre külön felhatalmazást, illetve utasítást kapnak, mert ez enélkül is a rendbiztosok jogszabályi kötelezettsége.

Ezért a Testület a rendelkező részben foglaltak szerint döntött, és az Rtv. 93/A. § (6) bekezdése alapján az állásfoglalást megküldi az országos rendőrfőkapitánynak.

Budapest, 2011. február 23.

Dr. Juhász Imre
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Féja András
előadó testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
testületi tag

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET